

1. Конституція Української Народної Республіки (Статут про державний устрій, права і вільності УНР) від 29 квітня 1918 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002300-18#Text> (дата звернення: 01.06.2021).
2. Проект Конституції України : в ред. від. 1 лип. 1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2525-12#Text> (дата звернення: 01.06.2021).
3. Проект нової Конституції України : в ред. від 26 жовт. 1993 р. URL: <https://constituanta.blogspot.com/2012/10/1993.html> (дата звернення: 01.06.2021).
4. Конституція України : станом на 28 черв. 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996, № 30, ст. 141.

Жеглінська Т. О.
*викладач кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

МЕДИЧНА ДОПОМОГА: СУЧАСНИЙ КОНЦЕПТ

При підготовці тез цієї доповіді визначено за мету розкрити зміст поняття медичної допомоги. В Конституції України закріплено, що «кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування» [1].

Зміст права на медичну допомогу розкривається в статті ст. 284 ЦК України «Право на медичну допомогу»:

1. Фізична особа має право на надання їй медичної допомоги.
2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років і яка звернулася за наданням їй медичної допомоги, має право на вибір лікаря та вибір методів лікування відповідно до його рекомендацій.
3. Надання медичної допомоги фізичній особі, яка досягла чотирнадцяти років, провадиться за її згодою.
4. Повнолітня дієздатна фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій і може керувати ними, має право відмовитися від лікування.
5. У невідкладних випадках, за наявності реальної загрози життю фізичної особи, медична допомога надається без згоди фізичної особи або її батьків (усиновлювачів), опікуна, піклувальника.
6. Надання фізичній особі психіатричної допомоги здійснюється відповідно до закону. Поняття «медична допомога» не знайшла нормативного закріплення, а наявні наукові визначення не характеризуються єдністю [2].

З метою висвітлення змісту поняття «медична допомога», орган конституційного контролю в Україні скористався граматичним аналізом однієї зі складових однойменного терміна. У лінгвістичному аспекті слово «допомога» означає сприяння, підтримку (фізичну, матеріальну, моральну тощо) в

чому-небудь, захист кого-небудь, порятунок у біді; робити певний вплив, що дає потрібні наслідки, приносить полегшення, користь, зокрема виліковувати; дію, скеровану на підтримку/реалізацію чийх-небудь запитів або потреб у чому-небудь за певних обставин.

Раніше нами зазначалося, що нормативна дефініція терміно-поняття «медична допомога» сформульована суб'єктом законотворчості в такий спосіб: це діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями й патологічними станами, а також вагітністю та пологами [3, с. 59].

У енциклопедії державного управління за редакцією Ю. Ковбасюка міститься таке трактування терміна «медична допомога»: це лікувально-профілактичні і реабілітаційні заходи, здійснювані при виношуванні вагітності, пологах, хворобах, травмах та ушкодженнях [4, с. 378].

О. Прасов визначає право людини на медичну допомогу як її права на комплекс заходів, спрямованих на оздоровлення та лікування у стані, що на момент їх надання загрожує життю, здоров'ю і працездатності, які здійснюються професійно підготовленими працівниками [5. С. 5].

В. Віткова, визначає поняття «право на медичну допомогу» у такий спосіб: це ціннісно значимі і формально визначені, гарантовані суспільством і державою можливості кожної фізичної особи щодо отримання від закладу охорони здоров'я комплексу лікувально-профілактичних заходів, які надаються професійно підготовленими медичними працівниками з метою збереження життя та відновлення здоров'я на підставах і в обсязі, визначених чинним законодавством, а також спрямовані на відновлення працездатності [6. С. 4].

В. Ковригіна при розгляді права людини на медичну допомогу розглядає його загальні та спеціальні можливості.

Загальними є: охорона здоров'я, медична допомога (зокрема безоплатна), медичне страхування, безпечне для життя і здоров'я довкілля, відшкодування завданої порушенням цього права шкоди, вибір методів лікування, вибір лікаря (проведення консилиуму лікарів) та лікувального закладу, згода або відмова від лікування, відкрита й конфіденційна інформація про стан власного здоров'я (дотримання лікарської таємниці), медична експертиза, а також права пацієнта, який перебуває на стаціонарному лікуванні тощо.

Спеціальні можливості залежать від напрямку медичної діяльності й передбачають право на інновації. Йдеться про можливості медико-біологічного експерименту, репродуктивних технологій, донорства, терапевтичного клонування, корекції (зміни) статі, оскарження неправомірних рішень і дій працівників закладів та органів охорони здоров'я, відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю, захист від будь-яких незаконних форм дискримінації, пов'язаних зі станом здоров'я, а також можливостей пацієнтів у сфері естетичної хірургії та в разі трансплантації органів [7, С. 227].

Таким чином, враховуючи вищенаведені доктринальні підходи до розу-

міння досліджуваного нами поняття вважаємо, що сучасний концепт «медична допомога» має охоплювати собою діяльність професійно підготовлених медичних працівників закладів та органів охорони здоров'я, яка складається з комплексу цілеспрямованих заходів із профілактики й охорони здоров'я, діагностики, лікування та реабілітації у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами.

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 03.06.2021).

2. Цивільний Кодекс України: Закон України від м. Київ 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

3. Жеглінська Т.О. Зміст поняття «Право кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування»: постановка проблеми. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (113). С.57-63. DOI: <https://doi.org/10.33270/01191134.57> (Index Copernicus International Республіка Польща).

4. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. Т. 4 : Галузеве управління / наук.- ред. колегія : М. М. Іжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) та ін. 2011. 648 с

5. Прасов О. О. Право на медичну допомогу та його здійснення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец.12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес, сімейне право, міжнародне приватне право». Харків, 2007. 19 с.

6. Віткова В. С. Конституційне право на медичну допомогу та його юридичне забезпечення в Україні. Автореф. автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Ужгород, 2017. 18 с.

7. Ковригіна В. Є. Співвідношення детермінант "право на охорону здоров'я" та "право на медичну допомогу". *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 3. С. 219-230. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2016_3_21 (дата звернення: 03.06.2021).

Лавренко Д. О.
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ: СУЧАСНИЙ ВИМІР

Конституція України - це комплекс провідних та юридично непорушних норм, котрі розповсюджуються на всі ланки суспільства. Конституція затверджує та закріплює соціальне та політичне підґрунтя держави, зафіксує їх першочергові засади функціонування та процесу розвитку. В першій Конституції України, яка була створена 26 червня 1996 року, вперше були закріплені